

Salvar la corona

A Espanya, el rei, l'hereu i els poders de l'estat engeguen una operació per a salvar la corona, però els danys que han rebut són evidents.

L'afar Urdangarin ha estat nefast per a la casa reial espanyola. No únicament per la mala imatge sinó, sobretot, perquè el blindatge de silenci que sempre l'havia protegida s'ha esvaït. Als mitjans de comunicació, es parla d'un secret fins ara impenetrable: els diners del rei i la seva família. Però també, fins i tot, del més tabú de tots els tabús que ha guardat la intimitat reial espanyola: que no viuen junts de molts anys ençà. Arran de tants de danys, s'ha activat l'operació per a salvar la corona.

Salvar la corona. En una crònica anterior sobre el gendre de Joan Carles I, EL TEMPS ja es referia al fet que tots els mitjans de comunicació que fins feia poc havien callat sobre l'escàndol —començat el 2006—, de sobte pareixien haver rebut l'autorització per a informar-ne. Qui sap si per ventura en efecte la varen rebre, l'autorització. D'ençà que el jutge mallorquí José Castro, que instrueix el cas *Palma Arena* —amb múltiples peces separades, una de les quals és la que afecta Urdangarin—, va ordenar d'escorcollar les empreses de la filla i del gendre del rei, es va desfermar una vertadera contraofensiva d'imatge i política que podria dur el nom de “Salvem la Corona”. L'objectiu és obvi: aturar el desprestigi de la institució unipersonal del rei d'Espanya i assegurar la continuïtat de la anormalitat democràtica en la persona del seu fill, casat amb l'ex-presentadora de televisió Letizia Ortiz.

En aquesta operació, hi juguen poderoses forces. Incloses les polítiques. No és casual que el rei espanyol fos rebut a la inauguració formal de la legislatura al Congrés amb un aplaudiment insòlitàment intens i llarg, que

sobrepassava amb escreix la mera cortesia institucional habitual en aquests casos. Quasi no cal dir-ho: els entusiastes i renouers aplaudidors eren del PP i del PSOE. Havien rebut instruccions? Cal suposar-ho, si es relaciona amb uns altres fets. Per exemple, amb el fet que —tal com ja en va informar EL TEMPS— després de l'escorcoll judicial, els fiscals anticorrupció de Palma fossin convocats a una reunió a Madrid amb el seu cap, i qui sap si amb més gent: reberen allà el vist-i-plau per a investigar només el gendre del rei? No es pot negligir tampoc que des de la casa reial espanyola s'hagin filtrat informacions als principals diaris de Madrid que són, si més no, poc convenients als interessos d'Urdangarin.

Pareix evident que l'operació “Salvem la Corona” vol fer un tallafoc impossible de superar: aïllar el gendre

Al darrer missatge de Nadal, el rei d'Espanya va pretendre allunyar-se del seu gendre.

perquè es cremi ell tot solet fins al moll de l'ós i, per tant, salvar la monarquia de la cremada. L'al·lot formós, alt, ros, ben plantat que es casà amb la princesa, pur conte de fades, ha acabat essent l'ogre repudiat per —quasi— tothom, i sobretot pel sogre.

Malgrat el tallafoc i l'operació d'imatge i de salvació de la corona, resulta evident que la monarquia espanyola ha rebut danys seriosos. Una avaluació superficial en mostra clarament dos, que en el fons són un de sol. S'ha esvaït el tabú d'informar i opinar sobre tot allò que afecta la institució i la persona que l'ocupa. Amb el doble vessant: els aspectes econòmics i els personals. Això sí: no ens enganem, la prudència tornarà d'aquí a poc de temps a la majoria de mitjans. Però, així i tot, ja res no tornarà ser exactament com ha estat durant massa anys.

El cantó econòmic. La patètica operació d'imatge de suposada transparència econòmica li va sortir *per angostam viam*, a la casa reial espanyola. El fet de penjar a la web el presumpte desglossament del pressupost de la institució va ser un fiasco. Un *coitus interruptus* de conseqüències que es poden resumir en allò que a vegades “és pitjor el remei que la malaltia”. Perquè, en realitat, deixa en evidència a ulls de tothom que la immensa majoria de les despeses de la corona no hi apareixen, a la relació. Molts mitjans ho han comentat. I no tan sols els *sospitosos habituals* —com ho és, entre pocs altres, aquest modest setmanari—, sinó fins i tot capçaleres d'allò més *engagées* amb el sistema polític actual. Perquè resulta que en la informació que es va penjar a la web reial no hi ha un sol cèntim comptabilitzat dels que despèn la monarquia a compte de l'anomenat *patrimoni nacional*. Recordem, per exemple, que aquest epígraf inclou tot el pressupost públic —uns 140 milions— esmerçats a mantenir els palaus reials. És clar que alguns són merament protocol·laris i que són patrimoni cultural que es pot visitar i, per tant, de gaudi social, però els d'ús privat com el de la Zarzuela (a Madrid), el de l'hereu (també a Madrid) i el de Marivent (a Palma) —complex que inclou un palauet per al

Els reis espanyols i el president del Congrés dels Diputats, el dia 27 de desembre propassat. Joan Carles I hi va rebre una ovació inusualment llarga, bàsicament des dels rengs del PP i del PSOE. Alguns diputats no van aplaudir i alguns altres (ERC i Amaiur) ni tan sols van voler ser-hi presents.

príncep— són d'ús exclusiu. I tanmateix no podem saber quant costen a l'erari públic. No ho podem saber, però ens en podem fer una lleugera idea. Perquè a les Balears sí que s'ha sabut quant costa la neteja de Marivent, que la paga —i per això s'ha sabut— el govern balear: 507.300 euros l'any. Només de neteja. Que el lector es faci una idea del cost de tot el manteniment dels palaus privats del rei espanyol i la família. O, un altre exemple d'allò que amaga la web: també va a compte de patrimoni el manteniment del iot Fortuna.

Tampoc no hi apareixia, en el famós pressupost de la casa reial espanyola, els doblers públics que la institució rep del govern espanyol per a despeses diverses. Per exemple, i segons el llibre *La soledad del Rey* —de José García Abad, *La Esfera de los Libros*—, fins l'any 1993 es publicava la despesa en benzina dels cotxes oficials, i resultava que la més quantiosa era la que, a compte del govern espanyol, feien els automòbils de la casa reial. Com que la

dada va aparèixer a diversos mitjans, la reacció oficial va ser no tornar publicar-la. Només és un exemple de les moltes coses que es paguen a compte de ministeris diversos. Un altre exemple: quan fa tres anys Joan Carles I volgué fer reformes importants al palau de la Zarzuela, el Ministeri de Presidència espanyol augmentà el pressupost de la casa reial per a aquell any —tal com informà EL TEMPS— d'uns tres milions més.

Encara és més xocant que a la informació publicada a la web es deia que quasi la meitat dels 8,4 milions del pressupost del 2011 es destinava

a pagar el personal. Però, segons que publicaren alguns diaris electrònics, resulta que la immensa majoria dels treballadors de la casa reial són pagats pel pressupost públic del Ministeri d'Administracions Públiques. Segons un mitjà de comunicació, el 2007, aquest epígraf s'endugué 5,9 milions dels diners dels ciutadans. Aleshores és clar que alguna cosa no quadra, sobre qui paga els treballadors de la casa reial espanyola.

Per sobre de tot, doncs, la publicació de les dades del pressupost fa palès que hi ha una expressa voluntat d'amagar quant costa realment als contribuents

Al desglossament fet públic, no hi apareix la major part del cost de les despeses reials

'De facto', Joan Carles de Borbó viu separat de Sofia de Grècia, que sol estar-se a Londres

la casa reial espanyola i com gasta els diners que li són lliurats. Una opacitat que encara es fa més palesa si es compara amb la total transparència de les cases reials britànica o neerlandesa en aquest aspecte.

Pareix clar que, després de l'escàndol d'Urdangarin, la casa reial espanyola i, sobretot, l'hereu que espera ocupar-la aviat saben que l'opacitat econòmica que fa tant de temps que dura no és sostenible. De moment, encara s'és molt lluny de la transparència, però ara, a diferència d'abans, cada vegada més mitjans de comunicació s'ocupen de deixar en evidència l'opacitat.

El cantó íntim. Si l'àmbit econòmic era opac, què direm de les altes muralles de silenci, del tot impossibles de superar, que preservaven la intimitat del rei i de la seva família. Alguna suposada amant del monarca, les sortides a caçar –entre més bèsties, el famós ós embriac– i poca cosa més, com els comentaris sobre el no pas manco famós “cessament de convivència temporal” entre la filla gran i Marichalar, que acabà en un divorci no pas gens amistós. La resta era tabú. No se'n publicava res.

Tanmateix, el *cas Urdangarin* ha fet rebentar el cercle de silenci absolut sobre allò que en ambients *entesos* era objecte de comentari habitual. Que el rei i la reina viuen separats des de fa dècades. I que, malgrat que tots dos resideixen teòricament a Madrid, Sofia de Grècia passa més temps a Londres que no a la capital espanyola.

A Palma s'ha convertit en un clàssic comentari entre els treballadors de l'aeroport la rapidesa amb què Sofia parteix de Mallorca cada vegada que hi arriba. A terra, es fa les fotos amb la família, si cal posa per als fotògrafs amb néts i nètes a bord d'algun iot a l'estiu, i... apa, cap a l'aeroport altre pic per a volar ràpidament cap a Londres. A ca seva, de fet. On els rumors la situaven molt relacionada socialment amb sa germana –que també hi viu– i gaudint de relacions culturals d'allò més selectes –que pareix que no escauen gaire al seu marit oficial–, iguals que les personals.

Aquesta separació matrimonial *de facto* era absolut tabú. Mai cap mitjà

La reina d'Espanya, Sofia de Grècia, amb fills i néts, a Palma, l'agost passat. No hi ha el seu marit. Ara s'ha fet públic que viuen, de facto, separats.

–amb l'excepció dels *sospitosos habituals*– no se n'havia fet ressò. Ara, gràcies a tot l'*afer Urdangarin* s'ha anat publicant cada vegada més clarament aquests darrers mesos la freda relació entre el rei espanyol i la seva dona oficial. El punt de no-retorn, el Rubicó de Sofia, va ser quan se n'anà a Washington i es féu fotografiar per l'*Hola* –vertader *butlletí oficial* de la reialesa espanyola–, en companyia del gendre per quasi tothom repudiat, la seva filla Cristina i les nètes. A partir d'aquell moment, els comentaris sobre les males relacions entre els membres de tan augusta família són ja el pa de cada dia de molts mitjans, no necessàriament –però sí sobretot– del *cor*. És ver que en la majoria dels casos s'hi

refereixen amb moltes el·lipsis. Però era qüestió de temps que se'n parlés clarament. I va ser *elconfidencial.com* que enderrocà formalment el tabú, ara fa dues setmanes: “L'esclat del *cas Urdangarin* ha enrari encara més les tenses i distants relacions entre Joan Carles i Sofia, que fan vides pràcticament separades, més enllà dels actes oficials compartits pel cap de l'estat i la seva esposa, des de fa més d'una dècada.”

En fi, que també el mur de silenci sobre les vides íntimes de la família s'ha esvaït. I tot gràcies a Urdangarin. Algú hauria d'erigir una estàtua dedicada a aquest *heroi de la transparència reial*.

Miquel Payeras